

Cada any, en acabar o començar curs, sindicats i associacions en defensa de la llengua denuncien la situació de les línies en valencià.

La línia discontinua

Les xifres són, com més va, més esfereïdores. De fet, cada any, en acabar o començar curs, sindicats de l'ensenyament i associacions en defensa de la llengua sumen al penós rànquing d'aules prefabricades i manca de mitjans i professorat encara un altre ítem igualment lamentable: la situació de les línies en valencià.

Enquistades en aquests suposats passadissos que, si més no sobre el paper, han de permetre a una part de la població escolar tenir el català com a llengua vehicular a l'escola i l'institut i la universitat (una passadissos o línies que la llei preveu provisionals fins a la plena extensió, val a dir i cal recordar malgrat que el temps passi i res no es faci en aquest sentit), l'única brillantor que tenen les polítiques lingüístiques que hom podria reclamar a la conselleria del ram és la de la seva absència. O potser és que sí que n'hi ha, de política lingüística, i no se

centra precisament en el valencià (ni en l'anglès, evidentment, malgrat les darreres excentricitats del govern de Francisco Camps).

El cas és que, ara per ara, els nombres no enganyen. I els nombres parlen, en dades del juliol d'aquest 2008, de 90.000 xiquets i xiquetes que han quedat fora de l'ensenyament en valencià contra la seva voluntat perquè no s'han posat els mitjans per a cobrir aquesta demanda. O que tan sols 295 dels 757 centres de secundària ofereixin avui dia, 25 anys després de la llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, línies d'ensenyament en català. O que, com denunciava concretíssimament Escola Valenciana, d'aquells 295 n'hi hagués 115 amb vulneracions lingüístiques detectades. O, dit d'una altra manera, que més del 40% dels professors docents que accedeixen a les línies de secundària "ho fan sense tenir els coneixements mínims de valencià".

El dret teòric d'aprendre en català es converteix, al País Valencià, en una autèntica i penosa cursa d'obstacles. A la dificultat primera per a matricular-se a les línies en la llengua del país s'hi afegeix després la manca de capacitació lingüística de molts dels professors que hi són assignats. És el món de la línia discontinua.

Les xifres, any rere any i anàlisi rere anàlisi, són eloqüents. Cal no oblidar, però, que percentatges i estadístiques signifiquen, en realitat, persones amb noms i cognoms. I que, a sobre, en aquest cas, resulta que són infants i joves i que en la brega s'hi juguen (i nosaltres amb ells) el futur.

Les peripècies de Dani i Adrià.

Dani té deu anys i els ulls desperts; Adrià en té 15 i, amb els seus gestos calmats, agombola les explicacions fins que n'ha acabat d'estirar el fil. Seuen a taula amb la seva mare, Leonor, que no amaga la preocupació de la mirada. Viuen a Burjassot, una població relativament gran, propera a València, amb força immigració passada i actual. Tots dos fills estudien a la línia en valencià i expliquen anècdotes que, si no fos que parlem d'educació, farien riure. Leonor, però, no hi veu la gràcia, a trobar-se una pissarra escrita per un professor i plena de faltes d'ortografia, a sentir-se que quan es queixa pica ferro fred, a tocar ferro cada any perquè el nou curs no els porti, als seus fills, mestres (lingüísticament) incapacitats.

“Jo no he estat mai a favor de l’ensenyança privada, però tant de bo que em tocara la loteria”, s’exclama Leonor, tot just encetada la conversa. I no pensa precisament en viatges ni cotxes ni luxes: és l’educació dels fills, allò que l’amoina. Després d’una petita pausa, continua encara la reflexió: “He arribat a pensar: per què no els he apuntat a un col·legi de rectors? Allà ningú no m’hauria enganyat i sabia què hi van a fer, els xiquets, no? Però els porte a l’escola pública, a la línia en valencià, pensant que em trobaré un tarannà i que estudiaran en la seua llengua i em trobe... Em trobe això.” Una altra mena de loteria. De tristíssima loteria.

L’any passat, a segon d’ESO, el gran va tenir una tutora que no parlava català: “Tenia la capacitat de feia disset anys, però deia que com que l’enviaren a treballar a Requena, se li havia oblidat. I no tenia cap interès a reciclar-se. No sé com podia corregir els exàmens!” Malament, és clar. I evoca les errades escrites en la correcció d’un treball que va fer vessar el got de la paciència materna: “Mira: jo tinc un nivell de valencià escrit elemental: els meus pares són de fora i l’he après d’aquella manera, però allò feia mal als ulls: escrivia ‘classe’ amb una essa...! Era terrible. I me’n

problema el té ell.” En aquella reunió, a més, Leonor es va sentir afrontada: “Davant de tothom, va començar a dir: ‘Vostè té raó, i com que vostè té raó, a partir de ara *yo voy* a parlar *valenciano*’ –és que s’expressa així, eh?–, ‘i si *el resto* dels xiquets no *s’entienen*, *ya veremos*. Però *como* la senyora vol valencià, jo, valencià’. Al final li vaig dir ‘Mire, jo no sé què vol dir amb tot això. Només sé que llegesc el que ha escrit en eixa pissarra, i al·lucine’. Ell es va tombar cap a la pissarra i va exclamar: ‘*Plantas o plantas*, és igual!’”

“No es diu ‘ve baixa’, és ‘uva’”.

En aquella pissarra l’home hi havia escrit, explica Dani, “el cicle de la vida i, en compte de ‘per a beure aigua’, hi posava ‘beber agua’, en comptes de ‘plantas’, ‘plantas’... sempre és així. I si el corregeixes, s’emprenya”.

Perquè, en aquest món a l’inrevés, són els alumnes, els qui acaben corregint les pífies dels professors (“quan li vàrem dir que no diguera ‘mesa’ sinó ‘taula’, es va enfadar més...!”). I encara com, perquè n’hi ha que, quan es posen a rectificar els xiquets, en poden dir de tan grosses com la que van sentir a classe de Dani, a 4t d’ESO: “El professor s’inventa paraules que no són

cas de la mestra d’educació infantil que ensenyava, a la classe de la filla menuda, una paraula cada dia “i anava donant pistes als xiquets perquè l’endevinaren: ‘A veure, comença per jota... Té relació amb els metges... Quan us posen una vacuna, amb què us punxen? Com pot ser que no ho sapiguen? Va, comença per jota, per jota... *jeringa!*’ Què te’n sembla? Què en faig, jo, de la confusió que creen als meus fills?”.

Les queixes se succeeixen, i algunes fins i tot han arribat als jutjats (el curs passat el Tribunal Superior de Justícia admetia a tràmit una denúncia contra un professor de l’IES Comarcal de Godella –Horta– que, tot i estar assignat a la línia en català, es negava a fer les classes en la nostra llengua). La sensació de desparança institucional, si no de desídia o mala intenció, és extensa. I, mentrestant, pares i mares breguen com poden per fer valer els seus drets elementals, i els alumnes, per estudiar amb normalitat. Leonor explica que la direcció del centre li ha dit que no hi pot fer res perquè el professor de l’uva compleix la formalitat de tenir la capacitat lingüística: “Així que ara, quan acaben les hores d’escola, m’assec amb el meu fill i repasse què ha fet a classe. Perquè no li facen empassar més faltes i perquè, almenys, no perda el que té.” Adrià explica que, quan ell feia segon, els de tercer es van trobar amb un professor que “es negava a tenir els llibres en valencià. Els exàmens, sí que els hi feia, perquè és obligatori, però feia comprar els llibres en castellà”. “Els pares es varen unir –continua ara Leonor– i com que n’hi havia un que estava jubilat i ho podia i ho sabia fer, es dedicà a traduir al valencià tot el text del llibre. En feren fotocòpies i les repartiren entre els xiquets.”

I ara, relata Leonor, “després de fer totes aquestes voltes, de lluitar amb els uns i amb els altres, arriba el batxillerat i jo no sé si el meu fill tindrà línia en valencià o no. Ens han dit que, com que passa poqueta gent a batxillerat, no n’hi ha prou per a tenir dues línies. I només fan la de castellà. Per què no fan l’altra, però?”. Després d’una pausa, rebla el clau: “Saps com es diu l’institut, per cert? Vicent Andrés Estellés”.

Núria Cadenes

Pares i mares breguen com poden per fer valer els seus drets elementals, i els alumnes, per estudiar amb normalitat

vaig anar a parlar amb la tutora. És clar, la dona es posava les mans al cap. El cas és que enguany encara és pitjor.”

La primera reunió que ha tingut aquest curs amb el tutor del fill menut, que estudia cinquè de primària “va ser molt desagradable”. L’home feia l’exposició en castellà, fins que va arribar un moment en què Leonor li va haver de recordar que “havia matriculat els meus fills a la línia en valencià. I ell, tot era posar excuses: al·legava que, com que el valencià no era la llengua predominant al barri, ell no el parlava per fer un favor als xiquets, perquè si no, no li entendrien bé les explicacions. Au va: cap xiquet d’aquella classe no té cap problema per a entendre el valencià. El

de valencià: l’altre dia preguntava amb què s’escribia no sé quina paraula, un xic li va respondre que amb ve baixa i ell el va rectificar: ‘No es diu *ve baixa*, és *uva!*’”.

“I d’anècdotes com aquestes n’expliquen un munt –continua Leonor–: n’hi ha per a plorar.” Laia Climent, professora a la Universitat Jaume I de Castelló, on fa classes de literatura catalana per a mestres, utilitza a l’aula exemples de què no s’ha de fer extrets “dels desastres que m’arriben com a mare”: notes escrites pels professors amb una ortografia il·legible (“n’hi ha una que era tan bèstia que semblava fet expressament: li la vaig posar com a exercici de correcció al meu fill gran, que fa primària”), o aquell